

MAGYAR**DOHÁNYUJSÁG.**

Előfizetési ár
MAGYAR DOHÁNYUJSÁG-ra
 Egész évre . . . 6 frt.
 Fél évre . . . 3 frt.
 Megrendelés a kiadóhivatalban
 vagy utalvánnyal minden
 postahivatalnál eszközölhető.
 SZERKESZTŐSÉG:
 Budapest,
 VI. Podmaniczky-utca 1.

Előfizetési ár
MAGYAR DOHÁNYUJSÁG-ra
 Egész évre . . . 6 frt.
 Fél évre . . . 3 frt.
 Megrendelés a kiadóhivatalban
 vagy utalvánnyal minden
 postahivatalnál eszközölhető.
 KIADÓHIVATAL:
 Budapest, VI. Podma-
 niczky-utca 1. sz.

A dohánytermelést és dohánykereskedést felkaroló gazdasági szaklap

Megjelenik minden hó 1-én és 16-án.

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal és az ország
 minden hirdetés-gyűjtő ügynöksége.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
DARÓCZI VILMOS.

Hirdetések Negyed oldal 10 frt; kisebb hirdetésekéül
 minden petit sor 4 kr.

Erzsébet Királyné.

(1837—1898.)

1898. szeptember 10-dike örökké fájdalmas emlékezetű dátum gyanánt lesz felírva Magyarország történetében.

Mert ezen a — reánk nézve oly szerencsétlen — napon, messze idegen földön, Genf városában, a világtörténelem leggazabb merényletét követte el egy minden emberi érzésből kivetkőzött gonosztévő, amidőn átkozott keze halálra sebezte azt a nemes szívet, kioltá azt a magasatos életet, amelynél nekünk, magyaroknak, nem volt ezen a föld kerektségén féltettebb, drágább, kedvesebb.

Szinte hihetetlen ez a szörnyűség esete! — Oly kimondhatatlanul fájdalmas a váratlan csapás, oly kétségbeejtő a pótolhatatlan veszteség, oly iszonyu a tudat, hogy örökre elvesztettük Őt, a mi imádásig szeretett jó Királynénkat, Magyarországnak áldott lelkű védőasszonyát, nemzetünk őrangyalát, népeinek igazi édes anyját.

Az egész művelt világ megdöbbenve, a legmélyebb hódolattal, s a legőszintébb részvétellel osztozik jó Királyunknak és szeretett családjának mérhetlen fájdalmában, s imádságos áhitattal tekint arra a gyászravatalra, amely a mi felséges Nagyasszonyunknak, a lelki nagyság, a szív jóság, az eszményi szépség, a fejedelmi és női erények páratlan tökéletességű példányképeinek, az anyai szeretet koronás mártirjának — drága élete árán — megadta végre a békét és nyugalmat, amelyet oly sokat szenvedett nemes szíve, fájdalmát magába zárva, e földön hiába keresett.

De nekünk, itt hagyott árváinak, végtelen bánat tölti el keblünket, — s a Kárpátoktól az Adriáig nincs az a szív, amely a nemzetével mindig együtt érző angyali jóságú Királynénak oly szörnyű váratlan elhunytá fölötti igaz fájdalomtól el ne fogulna, nincs az a szem, amely Érte fájó könnyet ne hullatna, — s ennek a gyászba borult országnak milliói, ugyanazzal a hálás kegyelettel rebegik most Erzsébet Királyné sirja fölött, mint ahogy dicső nevét és előttünk örökké szent emlékét a magyarság századok mulva is emlegetni fogja, hogy:

Legyen pora olyan áldott, mint minő volt élete! . . .

A dohány dugványozása.

Hogy a levágott dohányágacska megfogamzik, vagyis hogy a dohány dugványozás által szaporítható: arról már évek óta nincs többé semmi kétségem; — de ebből kifolyólag és tovább menve, nem régiben az az ötletem támadt, hogy vajlon hogyan lehetne azt megtudni, hogy a dohány ágacsán képződő gyökér szálak miként keletkeznek, hogyan fejlődnek?

Eszembe jutott, hogy gyermekkoromban, a Leander szaporítást úgy eszközöltük, hogy a virágnövényről az ágat levágtuk és egy vízzel telt szűknyaku üvegbe tettük, amelyben az ott egy idő múlva sűrű gyökert vert, s így aztán a szétört üvegből kivéve elültettük.

Azt gondoltam tehát, hogy ezt az eljárást megpróbálom egy dohány ágacskával is, amelyet egy cserépben tartott két éves dohánydugványonövényről vágtam le, — és csodák csodája! a vízzel telt üvegbe tett dohányágacska, a levágott helyen csakhamar gyökerezni kezdett, és most már — két hetes korában — mintegy 5—6 centiméter hosszu gyökérszárrakkal bír.

Nekem ugyan erre a kísérletre nem azért volt szükségem, mintha talán a dohány dugványozásának sikeres voltában kételyeim támadtak volna, — mert erre ugyan már semmi ok sincs, — hanem csak azt óhajtottam látni, hogy a levágott ágon a gyökérszálak mennyi időre keletkeznek? gyéren-e avagy sűrűn jelentkeznek és mily irányban, miként fejlődnek? — Erről akartam saját szememmel meggyőződést szerezni, — s most már tudom, látom, hogy a gyökerek 2—3 napra megerednek s gyorsan fejlődnek. A kérdéses ágacska most már sűrű gyökérszáttal bír, — s akit érdekel ez a dohánynyal való új dolog: bárkinck szívesen megmutathatom. — Egyéb-

iránt illetékes helyen is be fogom mutatni, úgy, amint annak idején a dugványozott dohánynövényeimet is bemutattam.

Mindezen dolgokkal csak egy irányra célozok, amely a következő:

Ha a dugványozásnak a dohánytermelés okszerűségében czélserű és gyakorlati haszna nem is lenne, (aminek ellenkerőjéről azonban én biztosan meg vagyok győződve, s azt már elégszer demonstráltam,) de az megczáfoltatlan tény, hogy a dugványozás a magnemesítésre a legelső sorban van hivatva. Már pedig ez oly vivmány, amelynek fontosságát senki sem tagadhatja, — miután dohánytermelésünknek új alapokra fektetése, kévert dohányainknak az eredeti tiszta fajokra való vissza vezetése csakis rendszeres magtermelés és magnemesítés által lesz elérhető.

Ezen szerencsés körülmény teljes érvényre emelésének elmulasztása tehát egyenesen önmagunk elleni bűn lenne; — azért is nem szűnöm én meg ennek általános használatba vételét újra meg újra hangoztatni, s a Jegyibb meggyőződésem szerint a legmelegebben ajánlani.

Daróczi Vilmos.

A dohánymonopólium behozatala Ausztriában és Magyarországon.

— Dr. Takáts Sándor értekezéséből. —

IV.

Utolsó kísérletek a dohánymonopólium behozatalára.

(Folytatás.)

A helytartótanács tőle telhetőleg küzdött a kettős áramlat ellen, éles szavakkal tiltakozott ő felsége előtt a kancellária és a kamara erőszakos beavatkozása ellen a

a magyar kereskedelmi ügyekbe,¹⁾ de hát tiltakozásának nem volt foganatja. A hol Ausztria érdekei léptek előtérbe, ott magyar törvény semmit sem használt.

A császári udvari kamara és kancellária még a szerződés megkötése előtt azt kívánta a helytartótanáctól, hogy Dominicivel évi 9000 ft fejében kösse meg az egyezséget, s hogy az osztrák appaldó kiváltóságát Magyarországon tovább is érvényben tartsa, vagyis, hogy az osztrák appaldátorok nálunk első kézből vásárolhassák össze a dohányt és szabadon vihesék ki.²⁾ A magyar dohány tehát csakis az ő révükön juthatott az örökös tartományokba. A kancellária és kamara azonkívül azt is követelte, hogy a leendő magyar appaldátor raktáraiból nyereség nélkül engedjen át az osztrák appaldátoroknak annyi dohányt, a mennyire ezeknek szükségük van. A kamara és ő felsége még azt is kívánták, hogy a dohányültetés nálunk is előzetes

¹⁾ A Károlyiak levéltárában megvan a helytartótanácsnak ezen 1733. júl. 31-i élehangú felirata az esztergomi érsek, Pálffy János, Károly Sándor, Eszterházy Ferencz, az egri püspök, Mórocz Sauska és Fabiankovicz helytartó tanácsnok aláírásával.

²⁾ Közös pénzügyminiszterium levéltára. Az osztrák dohánybőröl: Dominicus De Sancto Nicolao szerződésének 10. pontja erről így szól: praevium est, cum contractus iste solummodo provincias Germanico — Haereditarias (ubi privativa ista administratio actualiter stabilita) in se continet, econtra in Hungaricis Provinciis ipsissimum privativum breviter quoque introducetur, hinc Camera Caesarea Aulica in puncto noviter elaborando contractu quoque cum ipso conveniat. Si vero eveniret, ut alicui alteri negotium Tabacae in Regno Hungariae concederetur tunc in simili provideretur, uti ipsi Appaldatori Austriaco libera coemptio necessariae Tabacae et quidem a prima manu (absque eo, quod Administratio Hungarica quidquam sive directe, sive indirecte desuper imponent aut ab eo praetendat) in Hungaria reservata maneat!

T A R C Z A.

A természet kincsei Sumatrán.

Érdekesen írja le Sumatra természeti kincseit Schweitzer György, Singaporéból, a „Frankfurter Zeitung“-nak a következőkben:

A két alatt fekvő sziget: Jáva és Sumatra közt óriási nagy a különbség.

Mig Jávan ma már oly belterjes gazdálkodás van üzemben, hogy szinte attól lehet tartani, hogy az évről-évre növekvő népesség a közel jövőben talán már meg sem tud élni egymástól, addig Sumatrán egész mások a viszonyok. Itt még végtelen sok terület áll rendelkezésre. Sűrű őserdők, amelyekben ma még tigrisek és elefántok uralják a helyzetet. A nagy dohányültetvények, amelyek a szigeten vannak, azt a fényűzést is megengedhetik maguknak, hogy a területnek csak hatod vagy nyolczadrészt művelik, s a többi parlagon hever éveken át. Ha a régi tudományos buvárkodók értesítései megbízhatók, akkor ez bizonyára másképpen volt egykoron.

Abu Seid, a híres arab tengeri utazó, akinek az időszámításunk nyolczadik századában mezejtett chinai utazásáról szóló

feljegyzései még fennmaradtak, azt mondja, hogy Sumatra roppant termékeny volt, a városok és falvak oly sűrűn és közel feküdtek egymáshoz, hogy egyikből a másikba a kakas kukorékolás is áthallatszott, s így kiáltozásaik egyidejűleg az egész tartományt felverték. Abu Seid ezen leírásának valóságában annál kevésbbé lehet okunk kételkedni, mert ő, a maga idejében megbízható vitéz volt, s az Arabia és Sumatra közötti közlekedés akkoriban oly élénk volt, hogy kortársai, tudósításainak igaz voltát könnyen ellenőrizhették.

Áloe és szantálfa, kámfor és egyéb fűszerek valának főaruczkikei az Ománi kereskedőknek, akik a közlekedést kelet és nyugat között egy évezreden át közvetítették, s e keresett czikkék a veszélyes és fáradságos utazást jól jutalmazták. Mellekesen említve, feltűnőnek latszik, hogy az arabok a szagót nem becsülték, legalább Abu Seid nem tesz róla említést, holott tudva van, hogy ezen czikket Marco Polo Chinából Perzsiába és Sumatrán való utazása közben (ahol 5 hónapig kellett időznie) tanulta megismerni és hozta be először Európába. Marco Paolo különben szintén említést tesz arról az élénk és rendkívül mozgalmas közlekedésről, amely abban az

időben, amidőn ő ott járt (1295-ben) Sumatra sziget és China között fennállott.

Az idők alaposan megváltoztak. A sziget benszülött törzseinek egymásközötti háborusodásai, a malaiaknak az átellenben fekvő szárazföldre való kivándorlása, s az európai gyarmathatalmakkal beavatkozásai a népesség számát nagyon megcsökkentették, s a kulturának ama nagymérvű visszaesése nagyrészt az ő hibájok. Csakis a jelen század második fele óta észlelhető az újabb lendület, amelynek folytán Sumatra most újra virágzásnak indul.

Első sorban a dohánytermelés az, ami oda vonzza az embereket. A szigetnek ősi tisztaságban lévő szűzföldre olyan, hogy a dohányt a legnagyobb tökéletességre emeli; a dohány növény sehol a világon ilyen formában elő nem fordul, — az egy ölnél magasabb dohánytörzsek egyáltalán nem tartoznak a ritkaságok közé.

Ami a levelek tulajdonságát illeti, általánosan elismert dolog, hogy ezek a legjobb szivartakáro levelek az egész világon, s az egész óriási sumatrai termés jelenleg csakis ilyenekül lesz feldolgozva. Nem egyszer előfordul a szigeten, hogy ha egy belföldi dohányozni akar: Manillából importált dohányból kell szivart csinálnia.

engedélyhez legyen kötve. Az engedély azonban mindenkinek ingyen adassék.³⁾

Ez utóbbi követelést maga az udvari kancelléria is megsokalta. A mint ő felségéhez benyújtott fölterjesztésében írja, ez a kikötés tönkre tenné az egész ügyet, s úgy járnának vele mint az 1702. és 1721-iki kísérletekkel. Majd ha egyszer megszokta a lakosság az appaldóintézményt, akkor minden nehézség nélkül lehet korlátozni az ültetési szabadságot. De most annyi ezer nemes aligha tűrné nyugodtan, eddig élvezett termelési szabadságának megszorítását, erőszakkal és katonai hatalommal pedig nehéz lenne boldogulni.⁴⁾ Különben is ő felségére nézve sokkal jobb, ha az appaldó csöndben és szelíden kezdődik meg, mintha kezdettől fogva nehézségek gördítették elébe. Aztán a helytartótanács az appaldót amugy is a dohánytermelés fölvirágoztatása céljából akarja behozni.

E fölterjesztésre ő felsége csakugyan, elejtette a dohányültetésre vonatkozó előzetes engedély kérdését. Azonban az osztrák dohányadminisztrátoroknak eddig élvezett kiváltságait a magyar dohányvásárlása körül, a kamara óhaja értelmében, továbbra is fentartani kívánta.

A Domici-vel és érdektársaival kötött szerződés tehát a fölterjesztett alakban meg nem erősített, hanem 1732. augusztus 6-án a helytartótanácsot felszólították, hogy Domici-vel új egyezséget kössön, illetve a régi szerződésben vegye be az osztrák do-

³⁾ Kancellária levéltár. Concept. Referadarum 1731. jul. 1. praemissa facultate seminandi quae danda erit gratis" etc.

⁴⁾ U. o. „tot milleni nobiles hanc assuetam libertatem circumseribi et ad necessitatem levandi schedae permissionis limitari non patientur" etc.

A dohánytermelés Sumatrán, jelenlegi állapotában még nem igen régi. Mintegy 35 évvel ezelőtt létesült az első magántelep, melynek alapítója egy Amsterdamból származott német volt, aki a szigetnek egész dohánykereskedelmét jelenleg is uralja.

Ebből azonban nem szabad azt következtetni, mintha a dohány a szigeten azelőtt ismeretlen lett volna. Ez nem áll. Ellenkezőleg, a malaiok, ezt a zamatos növényt már rég ismerték és becsülték.

Willem Isbrand Bonteke — akinek indiai utazása a legérdekesebb volt, mindazok közt, amelyek valaha csak történtek, — beszéli, hogy emberei minő örömrivalgást vittek végbe, midőn egyszer, egy hajótörés alkalmával Sumatrára vetődve, egy földormon, hátrahagyott tűzmaradványokra, s ezek mellett, a benszülöttek által nyilván ott feledett dohányra találtak.

Hogy azonban a malaiok valaha, csak egy tő dohánnyal is ültettek volna: az legalább is nagyon kétséges. Aki ismeri a szigetnek őslakóit, ezt a dologkerülő népet, amelyet sem fenyegetéssel, sem jutalommal való kecségetéssel nem lehet máig sem munkára bírni, annak nem lesz nehéz elhinni, hogy ezek az emberek aligha szedtek valaha egyéb dohánnyt, mint a melyet az ottani buja természet az őlükbe hullatott.

(Folyt. köv.)

hánykereskedés bérlejtének fentebbi kívánóságait, s a 8000 frtnyi bérösszeget 9000 frtra emelje föl. Az így elkészített szerződést a király hatalmánál fogva jóváhagyja, s Domici-nek a 2250 frt taksa lefizetése után a királyi privilégiumot kiadhatja.⁵⁾ E királyi leiratról az udvari kamara aug. 8-án értesítette.⁶⁾

A helytartótanács, a felsőbb parancsok megfelelően értesítette Domici-t a királyi leiratról. Domici azonban — a mint a helytartótanács írta a kancelláriának — épenséggel nmm volt hajlandó a királyi privilégium kivételére és a taksa lefizetésére, mert az osztrák appaldótnak nyújtandó előnyökbe semmi alatt sem akart beleegyezni. Sőt azt kívánta, hogy a 15 ezer forintnyi óvadék összeg felől új pontot vegyenek a szerződésbe. Ha ugyanis Magyarországon az appaldó ügyében akadályok és elenzések merülnek fel, s a vállalkozók nem boldogulnának, az óvadék-összeg nekik a szerződéses 10 éven belül is bármikor visszafizetésék.⁷⁾

Míg Domici kápczítálása folyt, a a dolog egyszerre váratlanul fordulatot vett. Domici érdektársai ugyanis, akik eddig az összes kiadásokat viselték, észrevették, hogy Domici rá akarja őket szedni s a privilégiumot csak a maga nevére kívánja kiállítani, holott a vállalathoz szükséges pénzt ők adták össze. Potendörfer zsidó kereskedő tehát a maga és társai nevében kérelmet nyújtott be; mert ő a vállalat főrészes, Domici csak a nevére adta oda. Ő elfogadja ő fe sége összes feltételeit, ha a privilégiumot számára kiállítják.⁸⁾

A helytartótanács a dolog megvizsgálására bizottságot küldött ki. A vizsgálat kiderítette, hogy Domici teljesen vagyon-talan és megbizhatlan ember, a ki a zsidóknak zsoldjában áll, azok kegyelméből él, de azért ezeket is befonta. Mivel pedig Potendörfernek és társainak, kik szintén zsidók voltak, a hazai törvények szerint⁹⁾ nem lehetett kiadni a privilégiumot, a helytartótanács úgy velők, mint Domicivel minden további összekötést beszűntetett.¹⁰⁾

Még mielőtt a dolog ilyen fordulatot vett volna, Bezenheimer József és philippopolisi társai, továbbá Oppenheimer gazdag zsidó kereskedők érintkezésbe léptek Károlyi Sándor gróffal, s neki a dohánykereskedésre vonatkozó terveiket előadták. Károlyi készséggel hallgatta meg a gazdag kereskedők okos megjegyzéseit, s azonnal hajlandóságot is mutatott a velők való szövetkezésre. Mikor pedig meggyőződött, hogy ezek segítségével esetleg a

⁵⁾ Károlyi levéltár: „Tractatus Tabaceae“ czimű csomagban megvan másolata két példányban.

⁶⁾ Kancell. Itár. Elnöki iratok 1872. évi 241. sz.

⁷⁾ Kancz. levélt. Kivonatban és a Károlyi levéltárban teljes másolatban.

⁸⁾ Károlyi levéltárban. „Tractatus Tabaceae“ czim alatt másolatban.

⁹⁾ Ez csak a kancellária felfogása volt, mert a hazai törvények szerint csupán a vámknál és harmincadoknál nem volt szabad zsidókat alkalmazni s csak ezeknek a bérletéből voltak kizárva. A kereskedés azonban a túrelmi adó lefizetése után, teljes szabadságukban állott.

¹⁰⁾ A bizottság jelentése meg van a Károlyiak levéltárban.

már ismertett nagy kereskedelmi vállalatot is megindíthatja, szerződésre lépett velők.

(Folyt. köv.)

A dohány mozaikbetegsége.

(Befejező közlemény)

Még fontosabb azon kérdés eldöntése, hogy szükséges-e a fajtaváltoztatás? E kérdés különösen a szuloki dohány termelésére bir fontossággal, mert a szulokiak, — mint az dr Horváth Géza jelentésében olvasható, — dohányuk híret fajtájuknak köszönik. Kísérleteink azt látszanak tanusítani, hogy erre sincs szükség, mert a fogékony szuloki fajta sem betegedett meg, ha a palánták egészséges földi meleggyben neveltettek fel.

E két utóbbi kérdésre nézve azonban, daczára annak, hogy kísérleteink azok megoldása tekintetében hstározottan kedvező eredményt szolgáltatnak, nem merjük még azt javasolni, hogy a gazdák a dr Mayer által tanácsolt övécsozókhoz (növényváltoztatáshoz) ne nyuljanak. Az idén ismétendő kísérletek fognak arra szolgálni, hogy megerősítsék vagy megingassák a tavalyiak biztató eredményeit.

Meg kell még említenünk, hogy kísérleteinkből az is kitűnt, hogy a mozaikbetegség kifejlődését a nedves talaj nagyon elősegíti.

Junius 13-án, midőn a palántákat kiültettük, a talaj egészen száraz volt. Nem akarva azonban még jobban elkésni, a kiültetést már nem halaszthattuk el. A kiültetés után sem esett egész junius 28-ig, miert is, hogy palántáink karba ne vesszenek, kénytelenek voltunk azokat naponta öntözteni. Junius 28-án és 29-én ugyan kiadó (35 mm.) esőt kaptunk, de erre megint egy fél hónapig nem esett. E szárazság miatt, melyben a kiültetett palánták is csak alig valamit növekedtek, azt hittük, hogy a betegség majd nem is jelentkezik. Julius második felében és augusztus elején azonban majd minden nap esőt hozott (julius második felében 13 esős nap alatt 65 mm. csapadék volt). Ez az esős időszak megnövesztette palántáinkat és meghozta a várt mozaikos leveleket is. Hogy a nedvesség mennyire elősegíti a mozaikbetegség kifejlődését, az különösen a III. ágyban tünt el mely közvetlen egy komlótelep mellett állott. E táblát a komló árnyékában tartotta s a legelső mozaikos levelek itt mutatkoztak. Augusztus második felében és szeptember első napjaiban megint alig volt eső, ez időben nem is betegedtek meg új tövek; de a szeptember végén megeredt s egész októberben tartott folytonos esőzések megint megtették hatásukat, szép számmal szaporítva a mozaikos töveket.

A most említett körülmény érthetővé teszi a szuloki dohánytermelők egy részének azon vélekedését, hogy a tavaszi hideg, szeles esők hozzák a mozaikbetegséget.

Dr Mayer idézett értekezésben fölemlíti, hogy ha valamely tő egy levele megbetegedett, ekkor a — később hajtott — levelek valamenyen mozaikosak lesznek. Tapasztalataink azt bizonyítják, hogy dr Mayer ezen állítása a legtöbb esetben bekö-

vetkezik ugyan, de kivételesen előfordul az is, hogy a tő 1—2 levele mozaikossá lesz s a későbbi, ifjabb, levelek egészségesek maradnak. Ilyen kivételes tő volt az is, mely az I. táblában kapta meg a betegséget.

Szulokon a betegség csak kis mértékben tünt fel, mi éppen a száraz tavasznak tulajdonítandó.

A dohány szárításával járó teendők.

A természetnek különös kiváló gondja volt ez évben a dohánytermelésre.

Az eddigi kitűnő időjárás, a nyáron át helyenként előfordult, vihar és jégverés által okozott károkat is kiegyenlíté, s a fejlődés visszamaradásait is rohamosan utána pótolta, s most már ezek a dohányok is tökéletesen megérhetnek és hibátlanul beszáradhatnak.

Mindezek oly körülmények, amelyek lehetőleg ki kell aknázunk. — mert mindenesetre nagy befolyással bír a mennyiség és minőség emelésére, ha a természetnek kínálkozó kedvező működését, a kezünkben levő módok felhasználásával, mi is, tehetségünkhöz képest támogatjuk, elősegítjük.

A dohányok beszáradása országsszerre a legjobb folyamatban van, — de azért nem szabad elbizakodnunk, — nehogy a már majdnem kész jó eredményt, valami csekélynek látszó mulasztással tönkre tegyünk.

Hiszen most már nem kell valami nagyon fáradni, s mindamellett a szükséges dolgokat mégis könnyen teljesíthetjük.

Nézzük tehát, hogy a jelenlegi kedvező viszonyok mellett, tulajdonképpen mi is a teendők?

Szorgalmasan ügyelnünk kell, hogy úgy a pajtában, mint a szabadban, a dohányok egyenlően száradjanak, — amit csak úgy érünk el, ha a zsinégen összcusaszott leveleket egymástól gyakran elhuzgáljuk és a zsinégeket egymástól egyenlő távolságra helyezük.

A pajtában, az ajtók, ablakok és egyéb szelelő nyílások, kellő felügyelet mellett nyitva tartandók, hogy a dohányzsinégek közt a lég folyton átjárhasson, s a kisebb-nagyobb mértékben lenni szokott fűledt levegőt kiszellőztesse.

A szellőztetés mindaddig kell folytatni míg a pajtában csakis a méz-szagu kellemes dohányillatot és száraz levegőt érezünk.

Ha arról győződünk meg, hogy a pajtában már nincs fűledt levegő és a lég tiszta, száraz, akkor az ajtók előbb csak éjjelre, később már éjjel-nappal zárva maradhatnak, — azonban tiszta időben, egyszerű másszor kinyithatók szellőztetés végett.

A fedélben levő és a többi szelelőket azonban nem tanácsos még akkor sem bezárni, ha a pajtában már a tiszta levegőt érezzük is: — ezeket csak akkor kell bezárunk, mikor a ködös idők bekövetkeznek, — mert a ködös lég jelenléte a pajtában, a levelek penészedését vonja maga után.

A ködös napok után az első napos idő beálltával, minden ajtót, ablakot és szelelő nyílást ki kell nyitni, s a legma-

gasabb szerdiákon, illetve a tető alatt felvert zsinegeken, behatóan meg kell nézni, hogy a dohány nem penészedik-e? — s kedvezőtlen időjárás esetén; esős, ködös időben, legalább kétszer kell a dohányt megvizsgálni, mert ilyenkor szokott a dohány penészedni.

Ha azt tapasztalánk, hogy a dohányok — minden elővigyázat dacára — helyenként penészedni kezdenek; minden ilyen zsinég, ha csak egy két levél penészes is rajta, azonnal leveendő, s ha a penész csupán a levelek felületére lerakodott pehelyszerű fehérség; akkor az ilyen zsinégeket napos helyen kell pár napig tartani és gyakran megrázogatni, amíg a penész elenyészik. De ha ezt megtenni elmulasztjuk és a nedves ködök a levélbe jobban behatolnak, mindig több és több nedvességet vonván magukba: akkor már a rázogatóssal bajosan lehet rajta segíteni, mert már bele ette magát a levélbe és onnan azután ki nem irtható, mert erre következik a sárga penész, zöldes-barna és fekete foltosodások; — ez esetben minden egyes ily levelet le kell a zsinegről szedetni, nehogy a többiek is megmetye-lyezték, s a hibás levelek leszakítása után, a megmaradt ép leveleket vagy a szabadba, vagy igen tágas, szellős helyre kell aggatni, — s ha napos idő jár, legjobb az ilyeneket pár órára a napra kitenni.

Nem szabad elfeledni, hogy a szabad ég alatt szárított dohányokat is meg kell egyszerű-másszor fordítani; mert ha úgy hagynánk ezeket a dohányokat az állón függve, amint azok kiaggatva lettek, akkor rendetlen, tarka, zöldecsinűek, stb. maradnának, széleik kiperzselve, harmat és eső által kilügzőve, s értékükből nagyrészt veszítve kerülnének a beváltáshoz.

A legnagyobb figyelem fordítandó arra, hogy a dohányok félig száradt állapotban meg ne ázzanak, — mert ha az ilyen félig száradt dohány megázik és pláne tartósan, akkor az ily dohányok jóformán csaknem értéktelenné válnak, kilügzőzhatnak, megfeketednek, hártya vékonyaságúvá, törékenynyé és porladozóvá lesznek, s rugékonyságukat teljesen elvesztik; ettől tehát minden áron meg kell a dohányokat óvni, még pedig úgy, hogy ha észreveszszük, hogy éjjelre felleggedni kezd, ilyenkor este hordjuk be a dohányt fedél alá, még ha mindjárt rakásra hányjuk is, mert annak ott ily félig száraz vagy már majd egészen száraz állapotban semmi baja sem lesz, még ha néhány napig rakáson fekszik is, mert ha az idő kiderül, ismét ki lehet aggatni.

Természetesen, akinek elegendő pajtája van, s összes dohánytermését fedél alatt száríthatja, annak ilyen kalamitásoktól már nem kell félnie.

Daróczi Vilmos.

Vizsgálatok, a dohány ásványi alkotórészeinek változásairól, különböző trágyázásnál.

Kovács Imrétől.

(Folytatás.)

A kísérleteket az országos m. kir. növénytermelési kísérleti állomás hajtotta végre, s megvizsgált dohányokat nevezett

állomás volt szíves rendelkezésünkre bocsájtani. A kísérletek elrendezésére vonatkozólag szükségesnek tartom felemlíteni, hogy azok homoktalajokon lettek végrehajtva, s hogy a kísérlet céljaira mindennél négy parcella volt kijelölve, melyek közül egyik trágyázatlan maradt, a második kénsvavas káliummal, a harmadik Thomas-salakkal, a negyedik pedig Thomas salakkal és kénsvavas kálival lett trágyázva.

A vizsgálat céljaira beküldött dohányoknak egőképpessége az országos m. kir. növénytermelési, kísérleti állomáson lett meghatározva. Úgy az erre vonatkozó értékszámok, mint a kísérletek végrehajtását illető egyéb adatok, nevezett állomásnak 1893. évi jelentéséből származnak. A mi a műtrágyák által előidézett termésteöbblet meghatározását illeti, ez az I. és II. számú kísérleteknél nem lett megfelelő módon végrehajtva. Mint az országos m. kir. növénytermelési kísérleti állomás fentidézett jelentésébe felemlíti: „a termés nem parcellánként, hanem összefoglalva lett kitüntetve s ez is csak oly módon, hogy a zsinórok száma és átlagos súlya után lett meghatározva.”

Az I. és II. számú kísérleteknél közölt termésadatok e szerint tulajdonképpen mindennél két-két egyformán trágyázott parcella átlagtermését tüntetik elő. A közölt adatokból mindennek dacára eléggé kitetszik, hogy jelentékenyebb hatást csak a kénsvavas káli és Thomas-salak együttes alkalmazása idézett elő s így valószínű, hogy a kérdéses talaj úgy kaliban, mint phosphorsavban hiányt szenvedett. A III. számú kísérletre vonatkozólag közölt termésadatokból azt látni, hogy a kísérleti terület talaja phosphorsavban szenvedett hiányt; igazolja ezt a Thomas-salak-trágyázás által létrehozott jelentékeny termésteöbblet, valamint azon körülmény is, hogy a kénsvaskáli-trágyázás csak akkor érvényesült, mikor a hiányzó phosphorsav is pótoltatott, vagyis a kénsvaskáli és Thomas-salakkal trágyázott parcellán.

Az éghetőségi próbak eredményeire vonatkozólag azt az összefoglaló megjegyzést találjuk a többször idézett jelentésben, hogy I. és II.-nél: „a kénsvaskáli hatása az egészre nagyon kedvezőnek bizonyult, a phosphortrágya vagy némileg javította vagy változatlanul hagyta az egőképpességet”; a III. számú kísérletet illetőleg pedig azt, hogy: „A különbség az egyes parcellák termésének éghetősége között nem nagy, valamennyi jó egésű volt. A káliummal trágyázott dohány valamivel jobban, a phosphorsavval megrágyázott valamivel gyengébben égett, mint a trágyázatlan.”

Az alább közölt vizsgálatokhoz a közép bordajutól elválasztott levélfelek használtattak fel, s porrá zuzva apródonként elhamvasztattak.

Az alkalítás meghatározására mindenkor egyenlő súlyú dohánymű azonos térfogat (250 cc.) vízzel szénsavbevezetés mellett fél óra hosszat digeráltatott, s a fölös szénsav fél órai főzés által lett az oldatból eltávolítva. Ez az eljárás alkalmasságát bizonyult azon hiba kiküszöbölésére, mely az

elhamvasztásnál keletkező mészoxyd jelenléte folytán az alkalitás meghatározásában beállhat. Az így nyert oldat azután 500 cc-re főlhigitva, az alkalitás, továbbá a vízben oldható alkotórészek meghatározására szolgált.

A többi vizsgálatok a szokásos módon történtek.

A trágyázás hatását, vagyis az ásványi alkotórészek felvételének mennyiségére és minőségére való befolyást csakis úgy lehet megfelelő módon összehasonlítani, ha az elemzési adatok összehasonlításánál a dohánylevél anyagát vesszük alapul. E célból az elemzési adatok 100 rész homokmentes száraz dohányra vannak átszámítva. A többi táblázatok szintén az utóbbi említett adatok alapján vannak összeállítva. Az összehasonlítások megtételére alkalmasabbnak látszott csakis a vizes oldatok elemzési adatait felhasználni. A dohány felületére ugyanis rendszerint figyelemreméltó mennyiségű talajrészecskék vannak rátapadva. Ezek a tisztátalanságok a dohányhamuba kerülve, annak savakkal való kezelésénél részben oldódnak, s így az elemzés eredményeit lényegesen befolyásolják. A hamu vízben oldható alkotórészeinek mennyisége azonban az említett tisztátalanságok jelenléte következtében épen nem, vagy csak elenyésző csekély mértékben változhatnak meg.

A mint a közölt adatokból látjuk, a műtrágyázás lényeges befolyást gyakorolt a dohány ásványi alkotórészeinek mennyiségére és pedig oly esetben is, mikor termés többletet nem hozott létre. Az éghetőséget a Thomas-salak egy esetben javította, két esetben — melyek egyikében termésköszvény hatása nagy volt — körülbelül változatlanul hagyta.

A hamu alkalitását a Thomas-salak-trágyázás mind a három esetben jelentékenyen emelte, e szerint feltehető, hogy a dohányéghetőséget hátrányosan befolyásoló ásványi anyagok felvételét nem segítette elő.

Ez mindenesetre figyelemreméltó körülmény, miután általánoságban az a vélemény, hogy a phosphor-trágyák a dohány minőségére káros hatnak, vagyis oly anyagok felvételére készítetik, melyek éghetőséget hátrányosan befolyásolják.

Különös fontosságot tulajdonítanak a kálitartalomnak! Nézzük, hogy változott ez, a Thomas-salak trágyázás behatása alatt.

A III. számú kísérletnél a Thomas-salak nagy termésköszvény idez elő; a dohány %-os kálitartalma a phosphor-trágya intenzív hatása következtében 3.003-ról 5.217-re emelkedik. Az I. és II. számú kísérletnél az egyedül alkalmazott Thomas-salak nem idez elő termésköszvényt, mindennek dacára a dohány %-os kálitartalma emelkedik és pedig I-nél 1.705-ről 2.184-re II-nél pedig 2.005-ről 2.882-re.

Az éghetőségre oly fontosnak tartott növényi tápanyag felvételét tehát a phosphor-trágyázás mind a három esetben nagyon elősegítette. Az ily felvett kálitöbblet azonban csak akkor válhat előnyére a dohány éghetőségének, ha nem gyarapodik vele egyidejűleg relatíve nagyobb mennyi-

ségű s szervetlen savak (kénsav, phosphorsav, chlor) felvétele.

Habár a Thomas salak-trágyázás a kénsav és phosphorsav felvételét jelentékenyen elősegítette, az egyidejűleg felvett nagy mennyiségű káli ezeknek káros hatását (minden valószínűség szerint) ellensúlyozta és a szerves savakhoz kötött káli mennyisége mégis jelentékenyen nagyobb a Thomas-salakkal trágyázott dohányokban, mint a trágyázatlan parcellán termétekben.

A phosphor-trágyázás a dohány éghetőségére előnyös káli mennyiségét gyarapította, a felvett káli legnagyobb része valószínűleg mint szerves savak sója rakódott le a dohányban és a dohányhamu alkalitását növelte.

A kénsavas káli trágyázás figyelembevehető termésköszvényt egyik esetben sem idezett elő. Mindennek dacára az éghetőséget két esetben jelentékenyen, egy esetben pedig csekély mértékben emelte; a hamu alkalitása mindhárom esetben emelkedett a kénsavas káli hatása következtében.

A káli-trágyázás mind a három kísérletnél jelentékenyen gyarapította a kálifelvételét dacára annak, hogy az egyedül alkalmazott kénsavas káli-trágyázás a termést nem növelte, tehát látszólag hatás nélküli volt.

A dohány éghetőséget hátrányosan befolyásoló szervetlen savak mennyisége a kálitrágyázás következtében is gyarapodott, de az alkáliak egyidejűleg felvett mennyisége annyira túlsúlyban maradt, hogy a szerves savakhoz kötött káli valószínűleg ebben az esetben sem csökkent.

(Vége követik.)

A műtrágya alkalmazása.

Az okszerű gazdálkodás terén mi is eljutottunk már annyira, hogy ma már többé senki sem kételkedik nálunk azon, hogy ha az intenzív mező gazdaságot akarunk üzni, akkor terményeink minőségének javítása s a termés hozam mennyiségének emelése céljából okvetlenül szükségünk van a műtrágyák alkalmazására.

Törekvő gazdáink közül igen számosan a dohánytermelésnél is alkalmazzák már a műtrágyákat, — de be kell vallanunk, hogy ami e téren eddig nálunk történt, az jóformán inkább csak kísérletezés, mint a tapasztalati tények által kétségtelenül beigazolt és helyesnek elismert rendszeres eljárás.

S nem hogy azt tudnánk teljes bizonyossággal, hogy melyik talajhoz és melyik növényhez minő műtrágya a legjobb, legmegfelelőbb, de még azzal sem igen vagyunk egészen tisztában, hogy a műtrágya minő alakban való alkalmazása a leghasznosabb, legeredményesebb.

Tudvalevőleg ugyanis a műtrágyát vagy por alakban elszórva, vagy vízben feloldott folyékony alakban szokás alkalmazni.

Én részemről a műtrágyának elszórását csakis a kalászos növényekre nézve tartom alkalmazhatónak, — de a kapás növényekre nézve a műtrágyának — akár

por alakban, akár oldott állapotban — csakis a növény töve mellé való alkalmazását vélem a legcélszerűbbnek.

Különösen áll ez a dohányra nézve, amelynek a fejlődésre és megérésre a legelővidebb ideje van, — s minden habozás nélkül merem állítani, hogy ha a műtrágyának egyáltalán valami haszna van — ami ugyan kétségtelen — akkor ez csakis a gyökér mellett alkalmazva lehet a czélnak legmegfelelőbb.

Az alkalmazandó műtrágya mennyiségére nézve — a talaj vegyalkata és a helyi viszonyok kívánalmaihoz képest — gyenge, közép- és erősfoku műtrágyázás szükséges, s a szaktudósok véleménye szerint, legjobb dohányműtrágyák gyanánt ajánlatnak:

a *Thomas-salak*, melyből — az előbb említett fokozatokhoz képest — 75—100—150 klgm,

a *kénsavaskáli*, melyből 75—100—125 klgm,

a *kénsavas ammoniak*, melyből 40—75—125 klgm,

a *chilisalétrum*, melyből 50—75—100 klgm,

s végül legujabban az ugynevezett „*Martellin*” vagy *kovasavaskáli*, melyből 150 kilogrammot tartanak szükségesnek katasztr. holdanként.

Ha a dohányhoz nehezen oldható műtrágyát alkalmazunk, azt mindenesetre korán — tehát még ősszel — kell a talajba juttatni. — Igen, de miként? Erre az a felelet, például a Martellinnél (kovasavaskáli), hogy czélszerűbb 2 részletben alkalmazni, még pedig ősszel 75 klgm-ot és tavasszal 75 klgm-ot egyenletesen elszórni és sekélyen alszántani.

De én el sem tudom képzelni, hogy micsoda hatása lehet ennek és mennyi juthat ebből a dohánynövényre? — mert ha egy katasztr. holdra ugy ősszel, mint tavasszal, 75 kilogrammot kell elszórni, akkor ebből 25¹/₄ négyzet öltre esik egy kilogramm, — de hisz ez oly kevés, hogy ezt alig lehet számba venni, mert a műtrágyapor csak atomszerű mennyiségben jut — ha jut — a földterületnek minden egyes részletére. S éppen így áll a dolog, a nevezetten kívül, a többi műtrágyáknak poralakban való alkalmazására nézve is.

Hogy tehát a műtrágyát ne csak minden haszon nélkül elszórjuk, hanem annak tényleg a kívánt jó eredménye meg legyen: véleményem szerint az lenne csak a czélnak megfelelő, ha a műtrágyát vagy poralakban az istállótrágya közé keverjük (ugy például, hogy minden kocsirakomány istállótrágya közé bizonyos mennyiségű műtrágyát hintünk és keverünk) és azzal együtt hordjuk ki a földre, — vagy pedig tavasszal, oldott állapotban, a növény töve mellé alkalmazzuk.

Nem szabad ugyanis felednünk és szem elől tévesztelnünk a trágyázásnak azt a vezérelvét, hogy a műtrágyák segélyével a legjelentékenyebb növényi tápanyagokat szolgáltassuk ugyan vissza a termőföldnek, de azért ezek a tápszerke sohasem képesek a növénynek mindazt nyújtani, amit a jó istállótrágya adni tud, — mert az istálló-

trágya, az ő szerves anyagainak magas tartalmával hat javítólag a termőföldre, a mennyiben azt meglazítja és humusban gazdagabbá teszi. A legajánlatosabb tehát, hogy az istállótrágya a műtrágyával együtt alkalmaztassék, — az lévén a cél, hogy az istállótrágyának hasznos alkotórészei, a műtrágyák segélyével szaporítottassanak.

Mindazon műtrágyák, amelyeknek alkalmazása tavasszal ajánlatik, különösen a kapás növényeknél, akként volnának — véleményem szerint — a legcélszerűbben felhasználva, ha a vetés alkalmával a magorokban alkalmaztatnának, hogy a műtrágya mindig a növénynek közvetlen közelébe essék. — Épen ezen elvnel fogva én — amióta csak a dohánynak műtrágyázása szóba került — mindig amellelt kardoskodtam s azt ajánlottam, hogy a műtrágya oldott állapotban és pedig lehetőleg a kiültetéskor, a palánta fészkekbe, ugyisintén ezek locsolásakor alkalmaztassék, mert ennek praktikus hasznos voltáról tökéletesen meg vagyok győződve, s azért is én már csak ennél maradok.

Az igazat megvallva, veszélyes játék az, a gazdákat olyasmire rábírn, ami tulajdonképpen még csak elméletben van meg, s legfeljebb kísérlet tárgyát képezi, de még e részben nincs teljesen kipróbálva és megállapítva, — már pedig éppen így vagyunk a legtöbb műtrágyával; — s azért meggyőződésem szerint csakis akkor fogjuk gazdáinkat a műtrágya általános használatba vételére rábírn, amikor ezekre helyes alkalmazásáról megkérdőhatatlan bizonyítékokkal fogunk rendelkezni.

Erre nézve a legelső dolog, hogy a dohánytermelésre használt termőföld mindennemű sajátságait alaposan ismerjük. S midőn az alkalmazandó műtrágyákat megválasztani akarjuk, figyelembe kell vennünk a rendelkezésünkre álló föld vegyi összetételét, — tudnunk kell, hogy talajunk minő alkotórészekből áll, mily növényi tápanyag van benne, s mi hiányzik belőle, — mert csakis ezek ismerete mellett számíthatunk sikerre.

Ámde sem maga a gazda, sem a jövedéki tisztviselő nem vegyész és e részben nem bírhat a kellő alapos szakismeretekkel.

Hogy tehát e részben is segítve legyen: célszerűnek tartanám, hogy a dohánytermelésre alkalmas talajok megvizsgálása céljából kiküldött jövedéki tisztviselők mellé és ezekkel egyidejűleg, a gazdasági vegytanban kellőleg kiképezett vegyészeket is küldene ki a kormánynak, akik a dohánytermelésre alkalmasnak talált területeket vegytanilag elemeznék, a talaj vegyi alkotórészeit megállapítanák, s kikutatnák és felderítenék, hogy minő ásványrészek azok, a melyek a dohány minőségének javítására vannak hivatva, melyek vannak ezek közül a megvizsgált minden egyes talajban, s melyek hiányzanak, hogy azok aztán megfelelő műtrágyával pótoltassanak? — mert még a legjobb, legértelmesebb gazda is csak körülbelül, megközelítőleg, de korántsem teljes határozottsággal és biztosan tudja, hogy az ő dohányföldje minő vegyi összetételekkel bír, s

így azt sem tudhatja, hogy minő műtrágyára van szüksége, — a nélkül pedig az egész csak a sötétben való tapogatózás, mert az eddigi műtrágyázási kísérletek korántsem vezettek minőn tekintetben pozitív eredményre.

Igaz, hogy a gazdasági vegyészeknek a talajvizsgálatoknál való alkalmazása hozsadalmasabbá és költségesebbé teszi az eljárást, de ha azt akarjuk, hogy dohánytermelésünket igazán magas színvonalra emeljük: akkor ettől nem szabad visszariadnunk, — annál is inkább, mivel ez ugy egyénileg, mint nemzetgazdaságilag, kiszámíthatlan haszonnal járna.

Daróczi Vilmos.

Dohánytermelésünk minőségi javulása.

(Folytatás.)

A nyiregyházi beváltóhivatali kerületben az 1896. évben beváltott dohánytermés minőségi százalékos aránya a következő volt:

1. a beváltott 34.067 mtr. debreczeni leveleknél:

válogatott a)	0.22%
" b)	0.03 "
I. osztályú	23. — "
II "	44.75 "
III "	26. — "
kihányás és hulladék	6. — "

átlagár mtrminkt. 17 frt 83 kr.

2) a beváltott 3.050 mtrm kapaleveleknél.

I. osztályú	20%
II "	41 "
III "	37 "
kihányás	2 "

átlagár mtrminkt. 18 frt 38 kr.

Az 1897. évi termésből volt:

1. a beváltott 35.638 mtrm. debreczeni leveleknél:

szivarlevél	0.01%
válogatott a)	0.24 "
" b)	0.07 "
I. osztályú	26.22 "
II "	45.94 "
III "	21.94 "
kihányás	5.55 "
hulladék	0.03 "

átlagár mtrminkt. 18 frt 32 kr.

2) a beváltott 2.525 mtrm. kapaleveleknél.

I. osztályú	18.61%
II "	43.55 "
III "	35.59 "
kihányás	2.24 "
hulladék	0.01 "

átlagár mtrminkt. 18 frt 37 kr.

A nyirbátori beváltóhivatali kerületben az 1886. évben beváltott dohánytermés minőségi százalékos aránya volt:

1. a beváltott 19.903 mtrm. debreczeni leveleknél:

válogatott a)	1.8%
" b)	0.2 "
I. osztályú	28. — "
II "	34. — "
III "	28. — "
kihányás és hulladék	8. — "

átlagár mtrminkt. 17 frt 89 kr;

2) a beváltott 670 mtrm. kapaleveleknél:

I. osztályú	9%
II "	32 "
III "	46 "
kihányás	13 "

átlagár mtrminkt. 15 frt 62 kr.

Az 1897. évi termésből volt:

1) a beváltott 21,205 mtrm. debreczeni levelekből:

szivarlevél	0.01%
válogatott a)	0.40 "
" b)	0.22 "
I. osztályú	32.07 "
II "	36. — "
III "	21.50 "
kihányás és hulladék	9.80 "

átlagár mtrminkt. 18 frt 42 kr;

2) a beváltott 809 mtrm. kapalevelekből:

I. osztályú	23%
II "	33 "
III "	26 "
kihányás	18 "

átlagár mtrminkt. 17 frt 71 kr.

E szerint tehát az 1897. évi termés minőségi százalékos aránya, úgy szintén az átlagárak is, mindkét körzetben jelentékenyen javult.

(Folyt. köv.)

VEGYESEK.

— A dohányjövődék jövő évi költség-előirányzata. A képviselőháznak folyó hó 9-én tartott ülésén terjeszté elő a pénzügyminiszter a jövő évi költségvetési előirányzatot, amelynek során a dohányjövődékről csupán annyiban emlékezett meg, hogy egyszerűen félémlíté, miszerint a dohányjövődék 1897-ben 1.683,000 frttal többet jövedelmezett, mint ahogy előirányozva volt, s 1899-re a dohányjövődék bevétele, az 1898. évihez képest, 982,000 frttal többre van előirányozva. — Amint a költségvetés részletezéséből látjuk: a dohányjövődék összes kiadásai 25.380,942 frtra. (1898-ban 24.654,564 frt, tehát több 726.378 frttal) s összes bevételei 55.019,000 frtra (1898-ban 54.037,000 frt, tehát több 982,000 frttal) s így a jövődék tiszta jövedelme egészben veve 29.638,058 frttal van az 1899. évre előirányozva. — Érdekesnek tartjuk felemlíteni, hogy a belföldi beváltásra 1899-re is változatlanul 8 millió frt van előirányozva; — s külföldi dohány beszerzésére szintén 8 millió frt irányoztatik elő, (300,000 frttal több, mint 1898-ra engedélyeztetett.) azon indokolással, hogy „a dohánygyártmányok fogyasztásánál észlelt emelkedés folytán, ezek előállításához szükséges külföldi nyersanyag megfelelő mennyiségben való beszerzéséről is kell gondoskodni s e célból, e tételnel, a szükséges többletként kitüntetett 300,000 frtot kellett az eddigi tényleges eredmények alapján felvenni.” — Készgyártmányok vételárára 600,000 frt (ugyanannyi mint 1898-ban) van előirányozva. Csempészett dohány beváltására az 1898. évi 1000 frt helyett, 1899-re csak 600 frt irányoztatik elő, ami azt bizonyítja, hogy a csempészkedés évről-évre csökken. — Gyártási költségekre 5.800,000 frt (1898-ra volt 5.300,000 frt) irányoztatik elő, — s az indokolás szerint „A kitüntetett 300,000 frt

több költségre az üzem általános kiterjesztése, a munkáslétszám szükségképpen emelése, a munkabér emelkedése, nemkülönbön a már felállított s részben most berendezés alatt álló sepi-szent-györgyi, szepeshéjai és munkácsi próbagyárak üzembe helyezése folytán lesz szükség. — A belföldi dohány-eladásról a bevétel 1899-re 48,800,000 frtra vagyis az 1898. évihez képest 800,000 frttal többre van előirányozva, tekintettel az 1897. évben elért 49.123,800 frtnyi eredményre s arra, hogy a bevételek a folyó év első felében is kedvezően alakultak; — végül felémleljük, hogy a kivitellel eladott nyers dohány és dohánygyártmányokból eredő bevétel 1899-re 560,000 frtra, az 1898. évihez képest 60,000 frttal többre van előirányozva, miután — az indokolás szerint — „a dohánykiviteli üzlet emelkedőben van, s az előirányozott többlet bevétele biztosítható.”

— **A dohányjüvedék II. évnegyedi pénztári eredménye.** A pénzügyminiszter által közzétett pénztári k-mutatás szerint a folyó év II. negyedében, a dohányjüvedék bruttó-bevétele volt 13.809,964 frt 66 $\frac{1}{2}$ kr., (a múlt év hasonló időszakában volt 13,572,702 frt 02 $\frac{1}{2}$ kr., tehát a folyó évi eredmény 237,262 frt 64 krral kedvezőbb) s bruttó-kiadása volt 5,568,013 frt 72 kr., (a múlt év hasonló időszakában volt 4,493,612 frt 16 $\frac{1}{2}$ kr., tehát a kiadások folyó évi eredménye 1,074,401 frt 55 $\frac{1}{2}$ krral kedvezőle-
nebb); — ezen nagyobb kiadás — az indokolás szerint — új dohánygyárak felállítása folytán az üzemi kiadások emelkedéséből, főképen azonban külföldi dohánynak nagyobb mennyiségben történt beszerzéséből ered.

— **Állami vetőmag eladás.** A földművelésügyi miniszter az állami ménésbirtokok és a gödöllői koronauradalom igazgatóságait utasította, hogy a termelt magvakból, a mennyiben ezek az uradalom saját céljaira nem szükségesek, vetőmagul adjanak el mindazoknak a gazdáknak, kik eziránt az igazgatóságokhoz fordulnak. Egy gazdának egy és ugyanabból a gabonából 100 méter-mázsáig, egyéb vetőmagvakból pedig 10 méter-mázsáig terjedő mennyiség adható el. Az eladási árak megállapításánál Bábolnára és Kisbérre a győri, Gödöllőre és Mezőhegyesre a budapesti, végül Fogarasra a fogarasi piacon jegyzett tényleges eladási árak fognak alapul vétetni, oly módon, hogy az illető piacon jegyzett árból szállítási

költségre Kisbéren és Bábolná 20 krajczár, Gödöllőn 15 krajczár és Mezőhegyesén 50 krajczár fog levonadni. Csére utján is adhatnak az uradalmak vetőmagvakat.

— **Szállítási kedvezmény vetőmagokra.** A kereskedelmi miniszter elrendelte, hogy a földművelési miniszterium által kiállítandó s a küldemény rendeltetését bizonyító igazolványok kíséretében feladandó vetőmag szállítványok, folyó évi november hó végéig, a magyar kir. államvasutak önköltségén, a dunántúli és a győr-veszprém-dombsági helyi érdekű vasutakon pedig, melyekre nézve a magyar királyi államvasutak díj-szabási joggal bírnak, mintegy 50 százalékkal mérsékelt díjtételek mellett szállítási-
sának. Együttal felhívta a kereskedelmi miniszter a többi önálló üzemmel bíró vasutakat hasonló mérséklés engedélyezésére. A magyar királyi államvasutak igazgatósága pedig a miniszter rendeleteire az üzemükben levő Duna jobbparti, díj-szabási joggal bíró összes helyi érdekű vasutakat kereste meg hason eljárás céljából.

— **Az angol trónörököséről** — aki ezidő-szerint Whigt szigetén lévő, Malborough House nevű világhírű nyaralójában tartózkodik — azt írják a lapok, hogy idejének egy részét olvasással tölti, s közben szivarozik. Akiknek alkalmuk volt, hogy a trónörökös szivarjait megizleljék, meg vannak győződve, hogy jobb szivarokat sehol a világon nem lehet kapni. Ferencz József király és — amíg élt — III. Sándor csár minden esztendőben karácsonyra a legfinomabb havannákat küldték a walesi hercegnek és a mi királyunk figyelmé most is felkeresi őt minden esztendőben. A sandringhami dohányzóban olyan kincsek vannak együtt, melynek pusztá említésére is gyönyör tölti el a szivarkedvelők szívét.

Szerkesztői üzenetek.

Kerpely Károly tanár urnak, Debreczen. Beeset levelét megkaptam és szíves meghívását nagyon köszönöm. Ha időt szakíthatnék rá örömmel meglátogatnám megégyeszer a kísérleti állomást, amelyről az ott létem alatt szerzett tapasztalataimat és feljegyzéseimet mindenesetre közölni fogom.

Gamberszky József urnak, Aradon. Bátorkodunk a július elején tett szives ígéretére figyelmeztetni, s kérjük a kilátásba helyezett közlemény mielőbbi beküldését.

Berger Ármin urnak, Piskott. Az előző számot elküldtük. Az előfizetés jövő évi február végén jár le.

Törösváry Nándor urnak, Tisza-Eőrsőn. Alig hisszük, hogy volna más lap, amely előzőkénnyel bannék előfizetőivel, mint mi. De azért a közmondás szerint: lehetetlen mindenkinek egyaránt kedvére tenni. Vannak egyesek, a kik zokon vesszik, ha a lejárát után is küldjük rösszökre a lapot, míg másrészt sok olyan előfizető is van, aki egyenesen elvárja, sőt szinte bizalmi kérdés gyanánt tekinti, hogy a lejárát után is tovább küldjék részére a lapot, amíg majd eszébe jut az előfizetést megújítani. A kiadóhivatal persze nem tudhatja, hogy melyik előfizető miként gondolkozik, s figyelemből továbbra is küldi a lapot. — Ezen a viszáss helyzetben maguk az előfizetők a legkönyönyebben segíthetnek, úgy, hogy ha a lejárát után esetleg nem kívánják a lapot tovább járítani, akkor a legelső számot egyszerűen küldjék vissza. Akik azonban a lapot továbbra is elfogadják: illő (sőt jogos kíváncsi is), hogy az előfizetési díjt előbb vagy utóbb be is küldjék, mert — amint hasonló eset alkalmával egyik laptársunk: a „Jogi és Közigazgatási Útmutató” nemrég helyesen jegyezte meg: „az általuk kapott lapszámokat se ingyen nem nyomták, se pedig a posta nem szállította nekik ingyen a házhoz; de meg a lapkiadók se azért tartják a lapjukat, hogy azt ingyen osztogassák.”

A minta telepek es uradalmak t. kezelőit, valamint a nagyobb termelő urakat tisztelettel felkérjük, hogy az Idei dohánytermés eredményéről, lapunkat kimerítően értesítsen sziveskedjenek.

A legjobb minőségű

terményszákok,

vizhatlan- és nyers takarók,

dohányzsinegek

a legintányosabban szerezhető be

FISCHER J.

szák-, szinog- és ponyvagyári raktárában

BUDAPEST,

Nagy-korona-utca 18. sz.

(6-8)

„MARTELLIN“ a legjobb dohány-műtrágya „MARTELLIN“

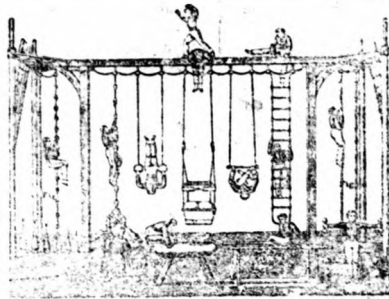
Németországban és Németalföld gyarmataiban valóságos forradalmat idézett elő **Hammerschlag J.** strassburgi dohánygyári igazgató találmánya: az úgynevezett „**MARTELLIN**“, mely mint kovasavas-káli összetétel, minden mellékhatás nélkül, a dohány érettségére és nemes jellegére a legjobb hatással van, s az éghetőséget 40 százalékkal javítja, — tehát a dohányanyag jó minőségének és értékének emelésére minden eddig ismert trágyaszernél hatásosabb.

Thomas-salak kizárólagos eladás Magyarországon. — Valódi stájer tégelyaczel kaszák.

Minden megkeresésre részletes felvilágosítással szolgál: **KALMÁR VILMOS**, a Martellingyárak magyarországi vezérképviselője.

==== Budapest, VII., Erzsébet-körút 34. szám. ====

Sürgőnyezim:
KÖTÉLGYÁR
Budapest.

TELEFON:
62-13.

Legjobb és legmegbízhatóbb minőségű

magyar bácskai kenderből készült

dohányzsinórt
és
gazdasági kötélárut

ajánl a
BLEIER és WEISZ kötélgyártó cég BUDAPESTEN.

Raktár és iroda: VII., Károly-körút 7. sz.

Továbbá: torna eszközök,

valamint: kocsizó lóhálók, szánhálók, gabonaszákok, vízhatlan ponyvák, kender, csepű, vászontömlők, itató- és tűzvedrek, cocus futószőnyegek és lábtörlők, ruhaszáritó kötelek. — Lawn-tennis hálók, fogoly-hálók stb. e szakmába vágó árúkat a legjutányosabb eredeti gyári árakon.

Képes arjegyék kívánatra bérmentesen küldetik. — Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

(18—)

Dohányzsinórok

és

báلكötelek,

géphevederek, tömlők,
szővő-fonál, zsákmadzag,
tisztító-kócz és kender,
juteárak, borszűrő-zsák,
elsőrendű dupla vitorla-
vászonból készült kezelési
zsákok,

vizmentes takarók és ponyvák

és

egyéb gazdasági cikkek

a legszolidabb kiszolgálás mellett

gyári áron kaphatók

BERGER TESTVÉREK

juteárak és zsákok gyári raktárban

Budapest, V., Árpád utca 12. szám.

Az osztrák-magyar kenderfonó és zsinégyárak gyártmányai központi raktárának elarusítása.

A szegedi kenderfonógyár részvenytársaság magyarországi vezérképviselése és főraktára.

(18—)

„EGYETÉRTÉS”

XXXI. évfolyam.

POLITIKAI NAPILAP.

XXXI. évfolyam.

Csávolszky Lajos

tulajdonos és felelős szerkesztő.

Kossuth Ferencz

főmunkatárs.

Ez a magyar művelt gazda-közönség lapja!

Az Egyetértés nem dolgozik a hatásvadászat olcsó eszközeivel, hogy magának egyszerre tomegesen csakhamar ujra elmaradó uj előfizetőket szerezzen, hanem mindenkor kellő színvonalon álló közleményei, gyors, pontos és minden tekintetben megbízható tudósításai által iparkodik régi jó hírnevét, mint hazánk legelső rangu napilapja, állandóan fenntartani, hogy ez uton ne csak régi előfizetőit kapcsolja állandóan magához, hanem közönségét új hódítások által évről-évre maradóan meg is szaporítsa.

Hogy ezt a célt elérjük, erre nézve legnagyobb támaszunk a lap nagy terjedelme. Az Egyetértés egyetlen egy oldalon majdnem annyi betűt képes közölni, mint a kisebb lapok három egész oldalán s így az Egyetértés egy rendszeres 8 oldalos lapja annyi közleményt tartalmaz, mint ha a kisebb lapok 24 oldalon jelennek meg, a mi azonban csak ünnepnapokon történik. Ilyenkor az Egyetértés 12—20, illetőleg a kisebb alakban számítva 38—40 oldalnyi terjedelmű.

Csakis a lap ily nagy méretei teszik lehetővé, hogy az Egyetértés mindenről oly bő és részletes tudósításokat közölhet, a melyeket egy más lap sem nyújthat közönségének. Így általánosan ismeretes, hogy az Egyetértés országgyűlési tudósításai e nemből a legteljesebbek, nemcsak a tudósítások kimerítő volta folytán, hanem annál a tárgyilagosságnál és részrehajlatlanságnál fogva is, mely e tudósításokat minden pártszínezetű olvasó előtt is élvezetessé teszi. Egy másik nagy erőssége a lapnak rendkívül bő tárca- és regényrovata. Az Egyetértés állandóan a legkittünőbb regényeket közli, részint eredeti, részint a modern világirodalom remekeiből válogatva elsőrangú műfordítók

fordításában. Az egy év alatt közölt regények 400—500 nyomtatott ívre, vagyis 40—50 rendszeres regénykötetre rúgnak. Ily 40—50 kötet regény bolti ára legalább ugyanannyi forint.

Ha most még tekintetbe vesszük az Egyetértésnek mindenkor közéletünk kitünőségei és elsőrangú publiciszták által írott vezércikkeit és egyéb politikai közleményeit, bő hírvonalait, eredeti táviratokat az ország és a világ minden részében levő saját levelezőtől, továbbá a vasárnaponként megjelenő s egy-egy szaklapot pótló „Irodalom”, „Tanügy” és „Mezőgazdaság” című országos hírvonalakat s végül az Egyetértés legjobban informált közigazdasági, ipari és mezőgazdasági rovatait s megbízható tőzsdei tudósításait, bátran kimondhatjuk, hogy az Egyetértés a hazai sajtónak egyetlen organuma, mely az intelligens közönség minden osztályának igényeit a legteljesebb mértékben kielégíteni képes.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre — — — — 20 frt. Negyed évre — — 5 frt. — kr.
Fél évre — — — — 10 „ 1 hóra — — — — 1 „ 80 „

Előfizetők legzélszerűbben postautalványon az Egyetértés kiadóhivatalához Budapestben intézendők

Tisz: oltell

az „EGYETÉRTÉS” kiadóhivatala
Budapest, Papnövelde-utca 8. sz.